

Manyika lázadása

A főútvonaltól gödrös, egyenetlen út vezetett a faházig. A gépkocsik száraz nyári napokon fölverték a port, záporok után pedig besározódtak, s néhol akkora gödrökbe zötytyentek bele a kerekek, hogy istenkísértésnek látszott továbbmenni.

Mégis, a faházból kialakított kisvendéglő állandóan zsúfolt volt. Nemcsak a tó felől gördültek el ide szívesen a nyaralók, hanem még távolabbról is. Sokan a városból is el-eljártak a vendéglőbe szombatvasárnaponként, hiszen jó konyhájáról és olcsó áraitól volt híres a Vidorka. A legdrágább étel az árlapon – a rántott libamáj vegyes körettel – sem kóstált többet hetven forintnál, kétszázból pedig jóllakhatott akár ez háromtagú család is.

A Vidorka nem véletlenül viselte mulatságos nevét. Bent a házban mindössze nyolc asztal fért el a söntéspult előtt, mellette pedig, balra az ablaknál még három. Kedves, hangulatos hely volt.

Jó időben kint a kertben is le lehetett ülni az egyenetlen asztalokhoz, a farönk ülőhelyekre. A kert sem volt nagyobb, mint a ház: hat asztal mellett huszonnégy vendég sörözhetett egyszerre a napon vagy a szederfa alatt, az árnyas oldalon.

Bent a házban, a konyhabejáró fölött fénykép lógott. Barna, serkenő bajuszkájú fiatal legényt ábrázolt, sötétkék ünneplőben, mellén fehér gyöngyvirág. A keret bal felső sarkán fekete szalag, diszkréten ölelte egybe a felső és az oldalsó keretet.

Manyika esténként, zárás után szeretett öt percre leülni a bejárat melletti asztalnál. Éppen csak annyira, hogy kifújja magát. Ilyenkor kilazította nyitott orrú-sarkú, magas szárú fekete vászoncipője fűzőjét, és megmasszírozta fájós vádliját mindkét keze hüvelyk- és mutatóujjával. Körülbelül ennyire maradt ideje, mert Papa a söntéspult mögül ekkor már rendszerint megszólalt:

- Manyus, menjél segíteni Mamának!

- Igen, papa – válaszolta ilyenkor engedelmesen Manyika, és hátrasietett. Mielőtt bement volna a konyhába, megállt a mosdónál, megnézte magát a tükörbe. Mégígy fáradtan is szépek a vonásai, megállapíthatta maga is. Szőke haja szinte kihívóan vidámkodott a zárt fekete ruha fölül, s hozzá a két zöld szeme... Egy kis smink, és akár filmszínésznek is nézhetné valaki.

Manyika elmosolyodott, és belépett a konyhába.

Mama és Terike, a félnótás konyhalány mosogattak. Manyika átment mögöttük a csaphoz, ráhúzta a gumicsövet, erősen megszorította a bilincset. Percekig tartott, amíg a hatalmas üst, amelyikben a levest főzték, megtelt vízzel. Manyika akkor átrendelte Terit, ő pedig a már tisztára mosott edényeket kezdte sorba rendezni a polcokon.

Hátra volt még a felmosás, ez amúgy szintén Manyika reszortja. Először bő vízzel felönteni a követ, majd a lustafára tekert ronggyal összeszedni az asztalok, a tűzhely, a pult alól a vizet, és a kicsavart, éppen csak nedves ruhával újra végigtörölni az egészet. S amikor mindezzel végzett, még mindig ott volt az étterem, a folyosó, a mellékhelyiségek.

Este kilenckor zártak, de volt, hogy csak éjfél után indulhattak haza.

Természetesen együtt.

Papa vitte a pénzt, kis páncélkazettában. Manika éthordóban a vacsorát Józsiának, aki többnyire mélyálomból ébredt már, hogy bekapjon egy-két falatot. Mama és Teri mögöttük kullogtak a sarokig, a másnapi teendőkön osztozkodva, akkor Teri jobbra ment, Mama meg csatlakozott hozzájuk.

Manika otthon gyöngéden fölébresztette az alvó kisfiút. Mama és papa is álltak az ágy fölött, gyönyörködve nézték, s arra gondoltak: szakasztott olyan, mint Jóska volt, szegény...

És Mamának – mint minden éjszaka – könnycsepp ült a szeme sarkában.

Ez majdnem gyerekszerem volt. Jóska tizenhét éves éppen, Manika kettővel kevesebb.

Együtt voltak sülve-főve, percet sem tudtak egymás nélkül elképzelni.

A klubban, ahol megismerkedtek, vad diszkótáncot üvöltöttek az erősítők. A villogó, színeket váltogató fények udvarában ugrándozva táncolt a tömeg. Csak ők ketten nem, ők érezni akarták egymás testének minden apró részletét. Összehúzódtak, egymáshoz bújtak, mint a fázós madarak.

Papa néha megszámolta a pénzét – pontosabban a betétkönyveit. Hétfői napokon, amikor a kisvendéglőt zárva tartották, olykor akadt egy-egy üres órácskaja délután. Ilyenkor szívesen rakosgatta szét a gyűjteményét, külön a kamatozót, külön az öt- illetve a tízezres gépkocsinyeremény-betétkönyveket. Elégedetten állapította meg, hogy szépen szaporodnak. De ez így is van rendjén, gondolta, hiszen éjjel-nappal keményen dolgozik érte. S nem csak ő, az egész család. Mama és Manika is. Sőt, szezonban gyakran Józsiát is munkára fogják. Kiviszi az italt, a kávé, leszedgeti az asztalokat, komoly segítség most már, hogy elmúlt tizenkét éves. És igyekszik is, igazán hálás gyerek, nem követelőző. Mindent megkap, amire csak szemet vet, van hifi tornya, hordozható színes tévéje, filmfelvevője, de Józsika egy szelet csokoládénak éppúgy tud örülni, mint teszem azt egy személyi számítógépnek.

A gyerekért – mindent. Ez az elv vezérli Mamát és Papát, mióta csak Jóskaival az a szerencsétlenség történt.

Lent ültek a tóparton, az egyik horgászstégen. Alkonyodott, egyre hangosabbak lettek a békák. Már kórust alkottak, közös dallammal szaggatták szét a csendet.

Néha-néha megrezdült a víz, egy-egy ponty magasba ugrott a hullámok fölé. A stég alatt, az áttetsző vízben látni lehetett a szélhajtó küszök gyors raját.

- Józsi – mondta Manika, és zavartan elfele nézett. – Józsiám, baj van, édes...

- Baj? – nézett rá a fiú, s nem értette, honnan keveredett felhő a nap elé. – Baj?

- Baj – mondta Manika. – Nekem gyerekelem lesz... Azt hiszem.

- Azt hiszed vagy tudod? – Jóska ránézett, megfogta a kezét.

- Tudom... Inkább tudom – mondta Manika, és félve tekintett föl a fiúra, mintha bűnös lenne valamiben.

Jóska tanácstalanul nézett a szemébe. Aztán elfordult, a csöndes vízen gyűrűző karikákat bámulta. Nem tudott mit mondani, csak belül érzett valami halálfélelemhez hasonló szorongást.

- Akkor... Akkor most mi lesz?

- Én nem tudom – mondta Manyika, és tényleg nem tudta.

És Józsika már elmúlt tizenkét éves. És – mondják – nagyon hasonlít az apjára.

- Meg kell mondani otthon – mondta végül Jóska.

- Meg – egyezett bele Marika is, félve.

Papa tehetetlenül nézte őket. Kopaszodó feje búbját simogatta idegesen, mintha hátrafésülné ujjával hiányzó haját.

- És hányadik hónapban vagy?

- Nem tudom – mondta Manyika.

- Nem tudod? – Papa elvörösödött dühében. – Te liba, te! Nem tudod? De a combodat széttárni ennek az istenverte marhának, azt tudta, mi? Átkozott, hülye kölykök!

Jóska megfogta Manyika reszkető kezét.

- Papa, én szeretem őt.

- Kuss, neked nem osztottam... Kislányom, te holnap orvoshoz mégy. Mama elkísér... Ha még lehet, hát kaparjkurta, neked is lesz...Érted? Fenét érted! Ha meg már késő, akkor esküvő!

- Köszönjük...

- Ti csak ne köszönjeteK semmit! Legfeljebb hogy nem rugdostam valagba mindkettőtöket, azért jár köszönet, hülye takonypócok!

Az ablaknál egy bajuszos fekete férfi ült. Az étlapot tanulmányozta.

Manyika előtte állt, kezében toll, jegyzettömb.

- Tetszett választani?

- Vadvelőlepény? Mi ez? Sose hallottam...

- Mama nagyon jól csinálja – mondta Manyika -, és csak ritkán van az étlapon. Tisztított vaddisznóvelőt zöldségelve és fűszerezve sós vízben főz meg, aztán kihűlve feldarabolja, elkeveri tojással, liszttel, petrezselyem zöldjével meg reszelt sajttal... Ezt az egész masszát azután bő zsírban kisüti. Nagyon finom, egészen különleges valami... Tartárt ajánlanék hozzá!

- Nem hangzik rosszul, megpróbálok... Utána rétest is kérek. Milyen rétesük van?

- Meggyes és túrós, tisztelettel...

Ha vendég van, Manyika szinte minden mondatához hozzáteszi ezt a szót. Papa mindig arra tanította, hogy kedvesen és udvariasan kell bánni a vendégekkel. Tisztelettel.

- Meggyest kérek. És egy üdítőt, ha lehet.

- Tonik, kóla, citrom, tisztelettel...

- A citrom megfelel.

- Köszönöm a rendelést – mondta Manyika, és hátrasietett.

A vendég gyönyörködve nézett utána. Nemcsak megejtően kedves, még nagyon-nagyon csinos is!

Manyika elkérte Papától a citromos üdítőt, és a vendéghez vitte.

- A vadvelőlepényre várni kell ez kicsit, mert harminc perc a főzési ideje, tisztelettel – mondta, mielőtt megfordult.

- Várjon csak! – A vendég gyöngéden megérintette a könyökét.

Manyika meglepetten fordult vissza.

- Tessék, tisztelettel...

- Mondja, kit ábrázol az a gyászszalagos kép az ajtó fölött?

- A férjemet – mondta Manyika, és csodálkozott, hogy belepirult.

Papa mindent elkövetett, hogy megéljenek, s nem is akárhogyan. Föladta az állását, elment büfézni.

- A fix fizetés csak kegydíj, abból nem lehet ugrándozi. Azt akarom, hogy legyen meg mindenetek, ha már egyszer így alakult.

Mamával együtt éjjel-nappal güriztek, s ezt elvárták a fiataloktól is.

Lassan meglett a ház, a kétszintes. Fölül ők, a földszinten Papáék. Aztán fölépítették a vendéglőt is... Sok munkával, persze. Belefogytak mindannyian.

- Soha többet nem állok haptákba hülye főnökök előtt – dörzsölte össze a kezét Papa. –A magam ura vagyok, ha elszúrok valamit, csak magam szidhatom érte.

Dolgoztak, gyűjtöttek.

Józsika már két éves volt, amikor az apját behívták katonának. Igen messzire került, Vasba, a határőrséghez.

Rövid leveleket küldözgetett. Jól van, nem is olyan rettenetes a katonáskodás. Bár azért jobb lenne már leszerelni.

Egyszer otthon is járt. Egy hetes eltávozást kapott. Manyika szeretett volna elrejtőzni vele, kettesben tölteni a rövidke hetet, de Papa nem engedte meg.

- Jó, hogy itt vagy – mondta -, legalább akad egy kis segítségünk. A feleségednek úgyis kevés hasznát vesszük, mert teljesen leköti a gyerek.

Jóska segített, hiszen a szülei is folyvást dolgoztak. Se vasárnap, se pihenő.

- Muszáj így hajtani? – kérdezte a hét végén. – Nem lehetne lazítani egy kicsit?

- Nem – mondta a Papa nyersen. – Sose fékezz, amíg nincs akadály...

Akkor már külön autója volt a kiskatonának is.

Megint eljött a bajuszos vendég. Tordasi pecsenyét rendelt, gyönyörű tejfölös párolt hagyma volt mellette és persze burgonya. Mama szépen földíszítette a tálat.

A vendég most sem kért szeszt, csak egy üdítőt.

- Pedig jólesne egy nagyfröccs most – magyarázta Manyikának -, de sajnos kocsival vagyok.

- Kérem tisztelettel – biccentett Manyika.

- Milyen kedves maga! – A vendég felcsillanó szemmel nézte az asszonyt. – Mondja, hány éve él egyedül?

- Kilenc – felelte Manyika.

- Kilenc? – nézett rá a bajuszos. De olyan keményen a szembe, hogy Manyika zavarba jött. – És mit csinál azóta?

- Dolgozom – suttogta Manyika. Arra gondolt, hogy valóban más se jutott neki a kilenc év alatt, csak a munka, a munka. Még egy moziba se került el soha, legfeljebb télen Józsikával. És eszébe se lenne elmenni egyedül. Papáék meg talán el sem engednék.

- Csak dolgozott? – csodálkozott a vendég.

- Igen, kérem szépen... Dolgoztam és dolgoztam. – Fölnézett, a bajuszos férfi szemébe. Ámulva látta, milyen áttetszően kék, milyen nagyon szép. – Hozom az italt.

Kicsit zavartan ment a söntéspulthoz. Határozottan érezte, hogy tetszik a vendégnek. És ez nagyon jólesett.

Hátul belenézett a tükörbe, és megigazította haját.

„Értesítjük, hogy férje, Csige József, szolgálata teljesítése közben hősi halált halt.”

Ennyi volt az egész. Az ezredes, aki fogadta őket, hogy átadja Jóska személyes holmijait, kimerültnek látszott.

- Hosszú évek óta nem történt nálunk ilyen tragédia –mondta őszintén lesújtva. – Csige honvéd szolgálatban volt, amikor a két veszedelmes gonosztevő... Gyilkosságért körözték őket. Tűzharcba keveredett velük az őrség, amikor át akartak szökni... Jósikán kívül ketten megsebesültek... Rajta már nem tudtunk segíteni.

Mama sírt. Manyika szipogott. Papa összezárt szájjal nézte a kövezetet.

- Csige Józsefet A Haza Szolgálatáért Érdeméremmel tüntették ki. Fájdalom, hogy így kell átadnom. –Az ezredesnek elcsuklott a hangja. – Ismertem, nagyon rendes fiú volt. Udvarias, tisztelettudó...

Mama hangosan jajveszékelt, ki kellett vezetni a folyosóra.

- Dolgozom és dolgozom – mondta magának Manyika. – Hogy Jósikánk meglegyen mindene. Papa is így akarja, és így akarná Jóska is.

- Szeretnék találkozni magával! – A bajszos vendég ismét ott ült a söntéspulttal szemben.

Manyika toporogva állt előtte. Érezte, Papa figyeli őket a pult mögül.

- Jöjjön el velem... Mikor ér rá?

- Soha... Én soha...

- Ugyan! Hát csak van szabadnapja?

Manyika a fejét rázta. Neki nincsen, valóban. Ő minden hajnalban elmegy Papának segíteni a vásárlásban. Tíz óra körül kinyitnak, elrendezik az asztalokat, a terítékeket, és már kezdődik is a roham: felszolgálat először az ebédelőknél, majd a délutáni fröccsözőknél-sörözőknél, aztán már itt is az esti fogalom, a vacsoraidő...

- Van szabadnapjuk. Minden hétfőn zárva vannak...

- Az az egy nap a gyerekeimé – felelte határozottan Manyika. Így is alig vagyunk együtt...

- Megértem – mondta a vendég -, de maga még nagyon fiatal... És szép! Másra is szüksége van, nem érzi?

Manyika lopva hátrapillantott, és elkapta a Papa figyelő tekintetét.

- Bocsásson meg, de mennem kell – mondta gyorsan.

- Kérem – emelte fel ujját a vendég. –Legyen szíves, még egy üdítőt.

- Máris hozom – hebegte Manyika, és forrónak érezte a fülét.

Papa szúrósan nézett rá.

- Vidd ki a jaffát, és eredj hátra!

A vendég a söntéspult mögé nézett.

- Kicsoda ez a szigorú férfi?

- Az apósom...

- A volt apósa – mondta a vendég, és mosolygott a kék szeme. –Próbáljon önállóbb lenni... - És nagyon gyöngéden tette hozzá: - Kislány...

Manyika hálásan nézett rá.

- Szóval eljön hétfőn? Nem? Dehogynem... Tízkor lent várom a busznál. Bemegyünk a városba, jó?

- Manyika tiltakozni akart, de nem volt rá ereje. Csak megfordult, és visszament a pult mellé...

- Mit akart tőled az a vendég? – Papa lezárta az ajtót, és hátrament a konyhába.

- Milyen vendég?

- Az a bajszos...

- Mit akart volna?

Papa hangja éles lett, és fenyegető.

- Hallottam! Minden szót hallottam... Találkát kért, igaz?

- Igaz – mondta Manyika, és óvatosan felnézett. Papa szemében szokatlanul éles fény villogott.

- Te, meg ne tudjam...

Manyika most undorodott Papa dühödt arcától. Csak nem gyűlöl? – tűnődött, és az öreg indulata dacossá tette.

- Miért? – kérdezte, mintha valóban csodálkozna. – Független vagyok...

Mama otthagya az edényeket, és közelebb jött.

- Nem, te nem vagy független... Te Csige Józsefné vagy. Megértetted?

Manyika torkából furcsa rekedt hang tört fel. Most gyűlölte férje szüleit, jótevőit.

- Özvegy Csige Józsefné – sziszegte, és a földhöz vágta a törlőruhát.

Álmában egy furcsa, kék szemű férfival szeretkezett. Párnája átizzadt, keze az ölében pihent, amikor felébredt.

Mama nyitotta rá az ajtót, nedves volt még a szeme.

- Mi ütött beléd?- s mert Manyika csak a vállát rántotta fel dacosan, hozzátette: - Túl jó dolgod van, az szállt a fejedbe.

- Manyika elfordult, és csöndesen sírni kezdett